FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 33507
Nom: Desenvolupament psicològic en el cicle vital
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Periode
1311 - Grau Treball Social	Facultat de Ciències Socials	3	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1311 - Grau Treball Social	Desenvolupament Psicològic en el Cicle Vital	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

TRENADO SANTAREN ROSA MARIA

PINAZO HERNANDIS SACRAMENTO

APUZZO AMORES SILVIA

RESUM

L'assignatura *Desenvolupament psicològic en el cicle vital*, de caràcter obligatori i quadrimestral, s'inclou en el tercer curs del grau en Treball Social. Aquesta matèria està adscrita als departaments de Psicologia Bàsica i Psicologia Social de la Universitat de València, atès que tant els processos psicològics bàsics com els aspectes psicosocials són molt importants en el coneixement del *desenvolupament* de l'ésser humà des de la seua concepció fins a la vellesa.

En aquest tercer curs l'alumnat necessita enriquir la seua base teoricopràctica per poder afrontar les diferents tasques que li plantejarà l'exercici de la professió. En aquest sentit, l'objectiu general de l'assignatura *Desenvolupament psicològic en el cicle vital* se centra en la formació de l'alumnat en els coneixements teoricopràctics sobre l'activitat psicològica i el comportament que caracteritza les diferents etapes del cicle vital.

L'assignatura, que es divideix en 8 unitats temàtiques, comprèn una part introductòria, els contextos de socialització en què es desenvolupa l'ésser humà, les principals etapes del cicle vital i l'abordatge de les

principals problemàtiques que poden sorgir en cada una d'aquestes etapes.

Per tant, els continguts de què tracta aquesta assignatura, des de la perspectiva de la psicologia bàsica i social, es consideren centrals per comprendre altres matèries i l'actuació dels equips professionals en l'àmbit del treball social.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

L'assignatura Desenvolupament psicològic en el cicle vital consta de 6 crèdits teoricopràctics que equivalen a 150 hores de treball de l'alumnat, i presenta una perspectiva, teòrica i aplicada, vinculada de manera especial amb les assignatures:
Activitat psicològica i comportament humà, centrada en l'estudi dels processos psicològics que permeten descriure, predir i explicar l'activitat cognitiva i del comportament de lésser humà.
Psicologia i sistema sexe-gènere, centrada en els aspectes psicològics

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1311 - Grau Treball Social

Aplicar estratègies d'intervenció en treball social amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats per a ajudar-los en la presa decisions fonamentades sobre les seues necessitats, circumstàncies, riscos, opcions preferents i recursos.

Conèixer els mètodes i models de treball social per a intervenir amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats segons les necessitats i circumstàncies que tinguen.

Contribuir a la preparació de reunions i participar en la presa de decisions a fi de defensar millor els interessos de les persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats.

Definir propostes de resolució davant situacions de risc prèvia identificació i valoració de la naturalesa d'aquest.

Demostrar competència professional en l'exercici del treball social.

Demostrar raonament crític i autocrític en l'àmbit de la titulació, considerant aspectes com ara l'ètica professional, els valors morals i les implicacions socials de les diferents activitats realitzades.

Establir relacions professionals a fi d'identificar la forma més adequada d'intervenció.

Identificar els coneixements disciplinars necessaris per a l'anàlisi de la societat contemporània, l'estructura i la dinàmica d'aquesta, entre els quals s'inclou la complexitat dels fenòmens socials adoptant una perspectiva multidisciplinària.

Identificar les metodologies d'intervenció en treball social per a la interacció, acompanyament i resolució de necessitats i situacions-problema amb persones, famílies, grups i comunitats.

Identificar situacions de risc pròpies de l'exercici professional a través de la planificació, revisió i seguiment d'accions orientades a això.

Reforçar les capacitats de les persones, famílies, grups i comunitats perquè siguen agents de transformació en les situacions en què viuen.

Saber comunicar-se de manera efectiva, tant de manera oral com escrita, adaptant-se a les característiques de la situació i de l'audiència.

Valorar les necessitats i opcions possibles per a orientar una estratègia d'intervenció des del treball social.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Els processos psicològics al llarg del cicle vital.

Els processos psicològics al llarg del cicle vital: bloc introductori.
- Principals perspectives teòriques.
- Principals mètodes d'investigació.
- La interacció herència-ambient.
- Principis bàsics de la psicologia del desenvolupament des de la perspectiva del cicle vital.

2. Psicosociologia de la família i la seua influència en el comportament humà.

Psicosociologia de la família i la seua influència en el comportament humà:
- Concepte de família.
- Funcions dels sistemes familiars.
- Diversitat de la vida familiar.
- L'afecció.
- Conflictes i desajustos en el sistema familiar.

3. L'activitat psicològica i el comportament en la infància.

L'activitat psicològica i el comportament: anys preescolars i infància.
- Desenvolupament cognitiu i motor.
- El desenvolupament del jo, l¿autoconcepte, la identitat i l¿autoestima.
- La formació de vincles socials.
- Conflictes i desajustos: abús i maltractament psicològic.

4. L'activitat psicològica i el comportament en l'adolescència.

L'activitat psicològica i el comportament en l'adolescència:
- Desenvolupament cognitiu.
- Formació de la identitat, l'autoconcepte i l'autoestima.
- Els vincles socials. Popularitat, rebuig i conformitat.
- Paternitat adolescent.
- Conflictes i desajustos: agressió i conducta antisocial.

5. L'activitat psicològica i el comportament en l'adultesa primerenca.

L'activitat psicològica i el comportament en l'adultesa primerenca:
- Teories psicològiques sobre el desenvolupament adult i l'envelliment.
- La relació de parella.
-L'elecció i el desenvolupament vocacional.
- Afrontament dels esdeveniments vitals estressants.
- Desenvolupament cognitiu.
- Intimitat i aïllament.
- Recerca d'intimitat, simpatia i amor.
- El paper del treball en la formació de la identitat. L'entrada al món laboral. La desocupació.
- Noves generacions: nini, indignats¿
- Conflictes i desajustos en l¿adultesa primerenca.

6. L'activitat psicològica i el comportament en l'adultesa intermèdia

L'activitat psicològica i el comportament en l'adultesa intermèdia:
- La consolidació en el treball.
- Estrès, salut i personalitat.
- Desenvolupament de la perícia.
- Generativitat enfront d'estancament.
- Estabilitat enfront de canvi de la personalitat.
- Desenvolupament familiar I. La paternitat. La maternitat.
- Desenvolupament familiar II. Infertilitat. Adopció.
- La maduresa psicològica.
- Conflictes i desajustos: Violència familiar i soledat.

7. L'activitat psicològica i el comportament en l'adultesa tardana.

L'activitat psicològica i el comportament en l'adultesa tardana.
- El procés de jubilar-se
- La gent gran a Espanya.
- Envelliment actiu.
- Canvis cognitius. Continuïtat i canvi.
- Continuïtat i canvi en la personalitat.
-Relacions socials i familiars I: parella-intimitat, afecte i sexualitat, relació pares grans-fills adults, el niu buit, relacions avis-néts.
- L'eixida del món laboral: la jubilació i el seu impacte.
- Aprenentatge al llarg de la vida.
- Envelliment actiu i solidaritat intergeneracional.
- Ser avis. Els avis com a cuidadors auxiliars. La síndrome de l'àvia esclava. Els avis custodis.
- Conflictes i desajustos en l'adultesa tardana.

8. L'activitat psicològica i el comportament en la tercera, quarta i cinquena edat: conflictes i desajustos.

L'activitat psicològica i el comportament en la tercera, quarta i cinquena edat: conflictes i desajustos.
- El treball durant la vellesa. Talent sènior.
- Envelliment i malaltia. Dependència i discapacitat.

- Integritat (enfront de desesperació). El paper de les històries de vida.
- Canvis cognitius. La saviesa.
- Envelliment i malaltia. Fragilitat. Deteriorament cognitiu. Demències.
- L'afrontament de la mort. La revisió de la vida.
- Dol i viduïtat.
- Soledat, aïllament, vulnerabilitat.
- Maltractaments a les persones grans. Negligència. Elderspeak.
- L'atenció en la dependència. Tenir cura del cuidador.
- Els centenaris i els supracentenaris.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00
Total hores	**60,00**

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	10,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	30,00
Estudi i treball autònom	20,00
Preparació de classes	18,00
Preparació d'activitats d'avaluació	7,00
Resolució de casos pràctics	5,00
Total hores	**90,00**

METODOLOGIA DOCENT

A fi que l'estudiant adquirisca els objectius fonamentals de l'assignatura i les competències específiques, es proposen:

- Classes teòriques: lliçó magistral participativa, debats i discussions.

La lliçó magistral serveix bàsicament per presentar els continguts de l'assignatura. Així, cada sessió s'iniciarà amb un esquema dels continguts que s'hi abordaran i acabarà amb un resum dels aspectes més rellevants. Al mateix temps, s'hi promourà la participació dels estudiants amb la finalitat de possibilitar el diàleg crític que dinamitze el ritme de la classe. En aquest sentit, cada una de les sessions teòriques s'iniciarà amb una qüestió a resoldre que activarà la participació dels alumnes i, a continuació, es presentaran els continguts bàsics que s'abordaran en cada una de les unitats temàtiques.

- **Elaboració de mapes conceptuals i quadres sinòptics.**

La utilització d'aquestes estratègies d'ensenyament i aprenentatge milloren el processament de la informació adquirida a les classes presencials, amb la pràctica de la codificació, l'elaboració i l'organització del material objecte d'estudi.

- **Activitats pràctiques: role-playing, resolució de casos, aplicacions informàtiques, tallers.**

La finalitat principal d'aquestes activitats és doble: d'una banda, poder aplicar a casos reals o ficticis els conceptes que es presenten en les classes teòriques; de l'altra, posar de manifest la capacitat de treballar individualment i en grup, cosa que fomenta les habilitats de comunicació interpersonal. El desenvolupament d'aquestes activitats pràctiques inclourà treball sobre casos, role-playing, treball autònom de cerca bibliogràfica i debat de les lectures, material audiovisual, tallers i utilització d'aplicacions informàtiques.

- Activitats de tipus expositiu: exposicions teòriques, seminaris i presentació de treballs.

L'objectiu d'aquestes activitats se centra a dotar l'alumnat d'habilitats que els permeten reforçar els seus coneixements i habilitats de comunicació i crear el context adequat per intercanviar experiències i aprenentatges per mitjà d'una combinació de l'aprenentatge autònom i cooperatiu o col·laboratiu.

- Tutorització individual, grupal i/o virtual.

Sessions de tutories programades, individualitzades i grupals. S'hi farà una supervisió a l'estudiantat perquè puguen realitzar un seguiment adequat de les seues activitats formatives.

Els **materials** que s'hi usaran inclouran manuals, articles, capítols, informes i altres tipus de documentació científica. Així mateix, s'hi utilitzaran qüestionaris i enquestes, junt amb material audiovisual.

Els treballs individuals i de grup s'han de presentar en la data prevista en forma d'informes que seguiran els models que a aquest efecte estaran disponibles en l'aula virtual.

Caldrà fer servir l'**aula virtual,** la plataforma d'aprenentatge electrònic triada per la Universitat de València per afavorir els processos d'ensenyament-aprenentatge, així com la interacció entre professor i alumnat. Es tracta d'una plataforma fàcil d'utilitzar que ofereix múltiples possibilitats d'interacció. L'adreça d'accés a aquesta plataforma és http://aulavirtual.es

AVALUACIÓ

El sistema de qualificació s'ajustarà a la legislació vigent.

La informació per obtenir la qualificació final de l'assignatura s'obtindrà mitjançant los següents procediments: avaluació final individual (examen final tipus test i resposta oberta) i avaluació contínua o de progrés (activitats realitzades en classe presencial, informes i/o treballs individuals i de grup, control d'assistència i participació, accés a continguts disponibles en l'aula virtual, proves realitzades a classe, etc.).

L'avaluació final individual s'ajustarà als objectius específics de la guia docent. Aquesta avaluació, que reflectirà l'esforç global de l'estudiant i el nivell aconseguit en finalitzar el procés d'ensenyament-aprenentatge de l'assignatura, es realitzarà després del període presencial de l'assignatura, en la data oficial proposada pel centre per a cada una de la convocatòries. Aquesta prova final per avaluar els objectius específics de l'assignatura serà escrita i representarà el 60% de la qualificació de global de l'assignatura.

Avaluació contínua o de progrés del treball realitzat per l'estudiantat al llarg del curs. Es farà a partir dels informes i comentaris escrits i orals presentats en les classes i/o en les tutories col·lectives o individuals, i de les diferents activitats realitzades. Aquesta part de l'avaluació és de caràcter formatiu, ja que permet un procés de retroalimentació per a l'alumne, i representarà el 40% de la qualificació de l'assignatura.

La nota final s'obtindrà de la suma ponderada de les notes de cada part de l'avaluació, sempre que ambdues s'hagen superat de forma satisfactòria (al menys 3 de 6 punts i 2 de 4 punts, respectivament).

En resum el sistema d'avaluació serà:

- Avaluació final individual (ponderació màxima 60.00%): prova escrita de resposta oberta (30%) y prova objectiva tipus test (30%).

- Avaluació contínua o de progrés (ponderació màxima 40.00%): avaluació continua del treball realitzat per l'estudiantat al llarg del curs (20%) i avaluació de supòsits pràctics (20%).

- Per a aprovar l'assignatura és necessari obtenir un mínim del 50% de la nota total de la prova (avaluació final individual com un pes del 60%) i un mínim del 50% de la puntuació dels informes i supòsits pràctics (amb un pes del 20%).

Convocatòria 2:

- El alumnat que no haja superat en la primera convocatòria un mínim d'un 50% del requerit en l'avaluació individual seguirà el mateix sistema d'avaluació descrit per a convocatòria 1.

- L'alumnat que en la primera convocatòria no haja superat un mínim d'un 50% en l'avaluació contínua, realitzarà una prova de supòsits pràctics, similar a la realitzada per a la primera convocatòria.

Us recordem que:

El plagi és "l'acció de deshonestedat al moment de copiar en el substancial obres alienes presentant-les

com a pròpies" (Reducindo et al., 2017, p. 300). I, el ciberplagi "ocorre quan es presenta un treball com a fruit del treball personal quan realment és informació copiada parcial, mitjana o totalment d'un autor sense cap mena de crèdits o bibliografia. Normalment succeeix amb textos [...] en línia" (Sarrià i De Francisco, 2018, p. 4).

No incórrer en pràctiques com les referides implica fer un ús responsable i ètic de la informació que s'utilitza en els treballs acadèmics. Les Normes APA-7a Edició són l'instrument imprescindible per a aconseguir l'honestedat acadèmica tal com us indicarem en els treballs d'avaluació contínua que presenteu al llarg del quadrimestre.

Dit l'anterior, a partir del segon quadrimestre de primer curs, en totes les assignatures es prestarà especial atenció, en l'avaluació contínua de treballs, al compliment de les pràctiques d'honestedat acadèmica i respecte per la propietat intel·lectual de tercers, mitjançant l'ús de la citació i presentació de treballs acadèmics, seguint normes APA-7a edició.

lls acadèmics, seguint normes APA-7a edició.

BIBLIOGRAFIA

- Berger, K. S. (2009). Psicología del desarrollo: Adultez y Vejez. Médica Panamericana.
- Calero, M.D. y Navarro, E. (2006). La plasticidad cognitiva en la vejez: técnicas de evaluación e intervención. Octaedro.
- Cantón, J. y Cortés, M.R. (2004). Malos tratos y abuso sexual infantil. Siglo XXI.
- Cerezo, M.A., Trenado, R. y Pons-Salvador, G. (2009). Prevención del maltrato infantil. El apoyo a los padres y sus relaciones con los hijos y el fomento de las buenas prácticas. En Gómez-Bengoechea, B. (Coord.). Violencia intrafamiliar: hacia unas relaciones familiares sin violencia. (61-70). Editorial Universidad Pontificia Comillas. Colección Familia y Sociedad, 3.
- Craig, G.S. (2001). Desarrollo Psicológico. Prentice-Hall.
- Ezpeleta, L. (2005). Factores de riesgo en psicopatología del desarrollo. Masson.
- Fernández-Ballesteros, R. (2004). Gerontología social. Pirámide.
- Gómez, I. et al. (2008). Guía para una jubilación satisfactoria. IMSERSO
- IMSERSO (2021). Las personas mayores en España. Informe 2019. IMSERSO.

- IMSERSO (2011). Libro Blanco del Envejecimiento Activo. IMSERSO.
- Jimenez, L., Menendez, S. e Hidalgo, V. (2008). Un análisis de los acontecimientos vitales estresantes durante la adolescencia. Apuntes de Psicología, 26 (3), 427-440.
- López, F. y Ortiz, M.J. (2003). Desarrollo afectivo y social. Pirámide.
- Menéndez, S., Muñoz, A. y Granado, C. (2007). El desarrollo psicológico en el ciclo vital. Guía de actividades académicas dirigidas. Aljibe.
- Moya, A. y Barbero, J. (Coord.) (2005). Malos tratos a personas mayores: guía de actuación. (pp. 23-32; 113-171). Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. IMSERSO.
- Muñoz, J. (2004). Personas mayores y malos tratos. (pp. 15-40; 41-59; 101-115; 117-134). Pirámide.
- Pinazo, S. y Lluna, J. (2011). Menores criados por sus abuelas. Mejora de las pautas de cuidado a menores en acogimiento familiar en familia extensa a través de un programa de intervención psicoeducativo. Revista sobre la infancia y la adolescencia, 1, 14-34.
- Pons-Salvador, G. (2007). La influencia del divorcio sobre los hijos: factores moduladores del impacto psicológico. Letras de Deusto, 37, 115, 109-121.
- Herranz, P. y Contreras, A. (2018). Psicología del Desarrollo para Trabajadores Sociales. Sanz y Torres.
- Papalia, D. y Martorell, G. (2017). Desarrollo Humano. McGraw-Hill.
- Pérez-Pérez, N. y Navarro-Soria, I. (2011). Psicología del desarrollo humano: del nacimiento a la vejez. Club Universitario, ECU.
- Pinazo, S. y Sánchez, M. (2005) (coor.). Gerontología. Actualización, innovación y propuestas. Pearson.
- Triadó, C, Celdrán, M. y Villar, F (2019) (coors). Desarrollo adulto y envejecimiento. Alianza
- Shaffer, D.R. (2002). Desarrollo social y de la personalidad. Thompson.
- Reducindo, I., Rivera, L. R., Rivera, J., Olvera, M. A. (2017) Integración de plataforma LMS y

algoritmo de código abierto para detección y prevención de plagio en Educación Superior. Revista General de Información y Documentación 27(2), 299-315. https://revistas.ucm.es/index.php/RGID/issue/view/3197 Rodrigo, M.J. y Palacios, J. (2000). Familia y desarrollo humano. Madrid: Alianza. Sarriá, J. F. y De Francisco, J. C. (2018). Ciberplagio académico: un tema de importancia. Lite ¡A tu alcance!, 68, 4-12. https://es.calameo.com/read/00557874303bfa3c48182 Trenado, R., Pons-Salvador, G. y Cerezo, M.A. (2009) Proteger a la infancia: apoyando y asistiendo a las familias. Papeles del Psicólogo, 30(I), 24-32. Triana, B. y Rodrigo, M.J. (2000). Familias con miembros adictos a las drogas y al alcohol. En M. J. Rodrigo y J. Palacios (coord.), Familia y desarrollo humano (pp. 423-442). Alianza. Zacarés, JJ y Serra, E. (1997). La madurez personal: perspectivas desde la psicología. Pirámide.

- Yanguas, J, Cilveti, A, Hernandez, S, Pinazo, S., Rooig, S, Segura, C (2018). El reto de la soledad en la vejez. Zerbitzuan, 66, 61- 75